

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2863

Vragen van de leden **Van Raan** en **Teunissen** (beiden PvdD) aan de Ministers van Financiën en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking over *exportsteun uit Nederlands belastinggeld voor een omstreden project op de Filipijnen (deel 2)* (ingezonden 15 maart 2022).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Rij** (Financiën – Fiscaliteit en Belastingdienst) (ontvangen 24 mei 2022). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 2136.

Vraag 1

Bent u bekend met het artikel «Nederlandse «Maasvlakte» in de baai van Manilla staat haaks op bescherming natuur»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Herinnert u zich de antwoorden op de schriftelijke vragen van 27 augustus 2021 over exportsteun uit Nederlands belastinggeld voor een omstreden project op de Filipijnen?²

Antwoord 2

Ja.

Vraag 3

Hoe ziet u het New Manilla International Airport project (NMIA) in het kader van beleidscoherentie met duurzame ontwikkeling, bijvoorbeeld als het gaat om Strategic Development Goal (SDG) 17.14 «Beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling versterken»?

Antwoord 3

Het project NMIA betreft de ontwikkeling, bouw en exploitatie van een nieuw vliegveld en bijgelegen economische zaken nabij de Filipijnse hoofdstad Manilla. Het project draagt bij aan het vergroten van de bereikbaarheid van

¹ <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/opinie-nederlandse-maasvlakte-in-de-baai-van-manilla-staat-haaks-op-bescherming-natuur~b5d9a5d8/>

² Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2021–2022, nr. 152

de regio rond Manilla en de Filipijnen als geheel. De verwachting is dat het project bijdraagt aan de werkgelegenheid en economie in de Filipijnen. Daarmee draagt het project bij aan SDG 8 (eerlijk werk en economische groei) en SDG 9 (industrie, innovatie en infrastructuur). Het project is zorgvuldig getoetst aan de relevante nationale wet- en regelgeving en internationale beleidskaders op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Daarmee is invulling gegeven aan SDG 17.14, die toeziet op de versterking van beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling.

Vraag 4

Kunt u hierbij ingaan op de door Deltares met financiële steun door de Nederlandse overheid ontwikkelde Manilla Bay Sustainable Development Masterplan (MBSDMP), waaruit blijkt dat de omgeving Bulacan aanmerkt als «strict protection zone» en de ontwikkeling in het desbetreffende gebied ontraadt vanwege het negatieve effect op biodiversiteit, overstromingsgevaar en bodemdaling?

Antwoord 4

Het MBSDMP is een advies aan de overheid van de Filipijnen. Het is een plan voor de duurzame ontwikkeling van de baai van Manilla. De ontwikkeling van de luchthaven maakt formeel geen onderdeel uit van het masterplan. In het masterplan worden desalniettemin een aantal aanbevelingen gedaan gericht op mitigatie, preventie en compensatie van nadelige effecten in de baai van Manilla nu de Filipijnse overheid heeft besloten op deze locatie een vliegveld te realiseren.

Vraag 5

Vallen de huidige werkzaamheden van Boskalis in het gebied onder de exportkredietverzekering (ekv)-aanvraag en de bijbehorende MVO-beoordeling? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Ja, tot het moment van afgifte van de ekv-polis waren de werkzaamheden echter voor eigen risico van Boskalis.

Vraag 6

Hoe waardeert u de betrokkenheid van Boskalis als aannemer van San Miguel Corporation (SMC), een bedrijf dat een geschiedenis heeft van negatieve impact op mens en milieu?³

Antwoord 6

De staat beslist niet over de buitenlandse samenwerkingspartners van Nederlandse bedrijven. Voor afgifte van de ekv heeft echter een reputatiebeoordeling van betrokken partijen plaatsgevonden, waaronder het moederbedrijf van de hoofdaannemer, San Miguel Corporation (SMC). Hieruit is niet gebleken dat SMC een onaanvaardbare reputatie heeft.

Vraag 7

Waarom is de Commissie Milieu Effect Rapportage (MER) die onafhankelijk adviseert over milieueffectrapportages en die nauw bij het MBSDMP betrokken is geweest, niet benaderd voor een onafhankelijke beoordeling van de Environmental and Social Impact Assessment (ESIA) van het NMIA project?

Antwoord 7

Atradius DSB toetst de ESIA als onderdeel van het mvo-beleid van de ekv. De internationale groep financiers van dit project heeft een onafhankelijke consultant ingeschakeld die ondersteunt bij de beoordeling van de ESIA en het Environmental Social Action Plan (ESAP). Daarmee is voorzien in een uitgebreide en onafhankelijke beoordeling van de ESIA en acht ik de inschakeling van een tweede onafhankelijke beoordelaar niet nodig.

³ <https://www.business-humanrights.org/en/companies/san-miguel-corporation-smc/>

Vraag 8

Bent u bereid om Atradius DSB alsnog de opdracht te geven om de Commissie MER te betrekken? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Zie het antwoord op vraag 7.

Vraag 9

Hoe vallen de activiteiten van Boskalis in de baai van Manilla en de mogelijke steun vanuit de ekv te rijmen met de Nederlandse ambities ten aanzien van klimaatadaptatie zoals onder andere is beschreven in de Nederlands Internationaal Waterambitie (NIWA)?

Antwoord 9

De Nederlandse baggersector staat internationaal goed aangeschreven op basis van hun kennis en expertise in waterbouw, kustbescherming en landaanwinning. Deze kennis en expertise worden in onderhavig project door Boskalis toegepast bij het uitbaggeren van rivieren rond de geplande luchthaven, om het water de ruimte te geven en de kans op overstromingen te verkleinen. Dit draagt bij aan de doelstellingen van de NIWA waarin de Nederlandse overheid en watersector de krachten verenigen om de waterzekerheid en waterveiligheid van mens, plant en dier wereldwijd te vergroten en tegelijkertijd het Nederlandse verdienvermogen te optimaliseren.

Vraag 10

Bent u bekend met de 2018 studie van Wetlands International en IUCN die de omgeving van het NMIA-project in Bulacan aanmerkt als een «internationally important waterbird site» en het recent verschenen Birdlife magazine waar het gevaar van het NMIA voor vogelhabitaten en wetlands in de baai van Manilla wordt beschreven? Hoe ziet u het NMIA-project in het licht van deze studies?

Antwoord 10

Het rapport van de International Union for Conservation of Nature (IUCN) benadrukt de aanwezigheid van internationaal belangrijke locaties voor watervogels in het projectgebied van NMIA. De projecteigenaar heeft een aantal mitigerende en compenserende maatregelen genomen om de impact van het project op de biodiversiteit te vermijden en te compenseren. Deze maatregelen omvatten het toekennen van 480 hectare grond als tijdelijk gebied om de vogels tijdens de landaanwinning te laten foerageren en het ontwikkelen van een permanent gebied waar vogels zich duurzaam kunnen vestigen.

Vraag 11

Herinnert u zich het antwoord op vraag 5 uit onze schriftelijke vragen over exportsteun uit Nederlands belastinggeld voor een omstreden project op de Filipijnen: «Op dit moment kan ik niet bevestigen of de aantijgingen van gedwongen verhuizingen en van vernietiging van mangroven kloppen.»? Kunt u dit inmiddels wel bevestigen? Zo ja, wat betekent dit voor de ekv? Zo nee, hoe kan het dat dit wel bekend is bij de coalitie van Filipijnse en Nederlandse maatschappelijke organisaties en wetenschappers, maar niet bij het kabinet en Atradius DSB, zoals ook weer bevestigd in het artikel «Nederlandse «Maasvlakte» in de baai van Manilla staat haaks op bescherming natuur»?

Antwoord 11

Ja, dat kan ik inmiddels bevestigen. Bij grote landaanwinningprojecten vinden er in sommige gevallen negatieve milieu en sociale effecten plaats, waaronder het verdwijnen van mangroven en gedwongen herhuisvestingen. Voor de ekv betekent dit concreet dat de Staat, conform het mvvo-beleid voor de ekv, alleen als verzekeraar kan optreden indien deze negatieve effecten volgens de internationale standaarden gemitigeerd en zo nodig gecompenseerd worden. Dat is in onderhavig project het geval.

Vraag 12

Klopt het dat er geen milieueffectrapportage is gemaakt voor de bouw van het vliegveld en dat de effecten van het nieuwe vliegveld op onder andere vogeltrekroutes en bodemdaling daardoor onbekend zijn? Zo ja, bent u het ermee eens dat het uitvoeren van een dergelijke effectrapportage noodzakelijk is om een zorgvuldige afweging te kunnen maken met betrekking tot de effecten van het project op mens en natuur?

Antwoord 12

Nee, dat klopt niet. Er zijn meerdere milieu en sociale effectrapportages (ESIA's) gemaakt. De eerste is volgens de Filipijnse wet- en regelgeving opgesteld. Daarna hebben Atradius DSB en de betrokken banken het project verzocht om nog een ESIA volgens internationale standaarden op te stellen. Dat document is eind 2021 op de websites van Atradius DSB en de Filipijnse projecteigenaar gepubliceerd. Ook zijn er nog deel-ESIA's uitgevoerd voor specifieke projectonderdelen zoals de aanleg van een toegangskanaal en de zandwinning. Voor toekomstige fasen van het project zullen verdere deel-ESIAs opgesteld worden.

Vraag 13

Bent u van mening dat er alles aan gedaan wordt om de effecten van deze mogelijke ekv op mens, dier, natuur en milieu in kaart te brengen?

Antwoord 13

Ik ben van mening dat de IMVO-beoordeling en toetsing aan de IMVO-standaarden voor de ekv zorgvuldig heeft plaatsgevonden. Indien dat niet het geval was zou ik geen ekv verstrekt hebben.